

Globální výzva k poskytnutí svědectví o vztahu ústavní péče o děti a obchodování s lidmi (2019)

Pokyny a další informace

Děkujeme, že jste zareagovali na naši Globální výzvu k poskytnutí svědectví o vztahu ústavní péče o děti a obchodování s lidmi. Následující text definuje obchodování s lidmi a instituce ústavní péče, nastíní cíle naší výzvy a její metodologii, osvětlí naši politiku ve věci ochrany osobních údajů a práv dítěte, a popíše výzkum, který organizace Lumos provádí.

Cíle globální výzvy

Sběr informací v rámci této výzvy je prováděn za účelem porozumění vztahů mezi institucemi ústavní péče, kam jsou umisťovány děti, a problematikou obchodování s lidmi, a to v rozličných situacích po celém světě. Organizace Lumos se proto zaměřuje na shromažďování informací, konkrétních případů a zkušeností, a v neposlední řadě i nejrůznějších zdrojů týkajících se problematiky obchodování s lidmi v kontextu ústavní péče o děti. Zajímají nás také zavedené strategie pro boj s tímto závažným problémem. Čerpáme z různorodých zkušeností a znalostí terénních pracovníků, politických činitelů, výzkumníků, aktivistů a dalších relevantních osobností na polích ochrany práv dítěte a boje proti obchodu s lidmi.

Jak definujeme ústavní péči o děti?

Pojem ústavní péče zahrnuje pobytová zařízení, kam spadají například sirotčince, přijímací centra pro uprchlické děti bez doprovodu, denní stacionáře, psychiatrické kliniky a praktické i jiné školy s ubytovacími zařízeními.

Ne všechny instituce fungují stejným způsobem. Některé jsou soukromé, jiné státní; některé disponují dostatkem prostředků a jiné mají stěží prostředky na základní fungování. Všechny ale spojuje jeden princip, a tím je přetrvávající "instituční kultura". Instituce omezují svobodu dítěte, izolují jej od jeho rodiny a širšího okruhu známých, nenechávají dítěti dostatečnou vládu nad vlastním životem ani možnost činit rozhodnutí, která na něj mají dopad, a v neposlední řadě dítěti upírají právo na vlastní identitu. Je běžné, že požadavky instituce mají přednost před individuálními potřebami dítěte.

Co znamená obchodování s lidmi?

Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, známý též jako Protokol proti obchodování s lidmi, nabízí mezinárodně uznávanou definici obchodování s lidmi. Obchodování s dětmi je definováno v článku 3(c) takto:

'Najímání, doprava, transfery, ukrývání nebo přijímání dítěte pro účely vykořisťování bude považováno za „obchodování s lidmi“ [...]

Článek 3(a) dále vymezuje formy takového chování:

*‘Vykořisťování zahrnuje **minimálně** vykořisťování prostitucí jiných nebo jinými formami sexuálního vykořisťování, nucenou prací nebo službami, otroctvím nebo praktikami podobnými otroctví, nevolnictví nebo odstraňování orgánů.’*

Metodologie

Organizace Lumos vybízí každého, kdo by disponoval zkušenostmi s vykořisťováním dětí, znal konkrétní případy anebo zdroje vztahující se k této problematice, aby reagoval na naši globální výzvu a vyplnil příslušný [online dotazník](#). Vzhledem k různorodému charakteru těchto zkušeností a informací mají respondenti možnost strukturovat svůj příspěvek tak, jak uznají za vhodné. Příspěvky jsou rozděleny do dvou částí:

- **Část I:** Zkušenosti, příklady a informace ve věci vykořisťování dětí v rámci ústavní péče
- **Část II:** Zkušenosti, příklady a informace ve věci boje proti vykořisťování dětí v rámci ústavní péče

Respondenti mohou do svých příspěvků rovněž zahrnout relevantní publikace a jiné zdroje, které se k tématu vztahují.¹

Je doporučeno vyplnit všechny sekce dotazníku, které jsou relevantní v rámci konkrétního příspěvku. Zbylé části dotazníku je možno nechat nevyplněné. Online dotazník dovoluje podat až tři příspěvky v každé ze dvou sekcí. Příspěvky nad rámec tohoto rozsahu je možné podat v dalším dotazníku, anebo je zaslat přímo Lumosu (viz sekce Kontakty na konci textu).

Ukázka způsobu, jak vyplnit náš dotazník

Řekněme, že nám chcete poskytnout svědectví o případě konkrétního dítěte, které bylo protiprávně umístěno v sirotčinci. Detaily a události vztahující se k případu můžete popsat v Sekci 1. Pokud chcete rovněž popsat své zkušenosti s pomocí tomuto dítěti a s jeho návratem do rodinného kruhu, využijete k tomu textové pole v Sekci 2. Pokud jste nedávno našli sérii článků, které popisují vykořisťování dětí ve stejném sirotčinci a práci policie v této věci, můžete odkazy na články připojit coby podpůrné zdroje či publikace, jenž se vztahují k oběma sekcím, neboť jsou v obou případech relevantní.

Jak bude váš příspěvek použit

Jsme za vaše svědectví vděční a budeme každé z nich důkladně analyzovat, abychom prohloubili naše znalosti o formách a dynamice vykořisťování dětí, stejně jako o rizicích a původcích tohoto jevu. Tyto informace pak budou publikovány a rozšiřovány, a poskytnou tak nezbytný základ pro budoucí intervenční strategie a změny v politice ochrany dětí před obchodováním s lidmi v kontextu ústavní péče. Váš příspěvek pomůže zaplnit důležité mezery ve vědomostní základně, posílí oblast ochrany práv dětí a v důsledku lepší kvalitu jejich

¹Relevantní zdroje zahrnují kupříkladu publikované i nepublikované výzkumy, novinové články, politická prohlášení a dokumenty, prezentace, recenze, hodnocení, faktografické přehledy, manuály, strategické příručky, zprávy ze sdělovacích prostředků, příspěvky na konferencích anebo disertační práce.

života. Vaše příspěvky, jakož i závěry, které z nich učiníme, se stanou základním kamenem příštího výzkumu, který zveřejníme, a jenž se bude týkat ústavní péče a vykořisťování dětí. Na konci dotazníku se můžete rozhodnout, zdali chcete, abychom společně s vaším příspěvkem zveřejnili vaše jméno či jméno organizace, kterou zastupujete. Rádi vyjádříme uznání vaší práci, ale jsme rovněž schopni zajistit, aby vaše příspěvky zůstaly zcela anonymní.

Ochrana práv dítěte a zajištění bezpečí

Ochrana a bezpečí dětí, ať už ve virtuálním světě nebo v reálném životě, jsou pro organizaci Lumos naprostou prioritou. Máme povinnost podat hlášení odpovědným orgánům pokaždé, když máme důvodné podezření, že bezpečí dětí nebo zranitelných dospělých může být v ohrožení, což platí i pro ty, které zmíníte v odpovědi na naši výzvu. Žádáme proto všechny respondenty, aby se vyvarovali zveřejňování osobních údajů dětí či dospělých, a to včetně jejich jmen a míst pobytu. Jedinou výjimkou jsou informace dohledatelné z veřejných zdrojů, jakými jsou například veřejně přístupné soudní zápisy, novinové články nebo publikace.

Pokud máte pocit, že něčí bezpečí je v akutním ohrožení, doporučujeme kontaktovat policii nebo odpovědné orgány v oblasti sociálních služeb. Pokud chcete své obavy konzultovat přímo s námi, obraťte se na naši poradkyni v otázkách ochrany bezpečí, Naomi Deutsch: naomi.deutsch@wearelumos.org (komunikace pouze v angličtině).

Ochrana soukromí a osobních údajů

Organizace Lumos velmi dbá na ochranu soukromí a osobních údajů. Jsme si vědomi tlaků a rizik, kterým jsou na celém světě vystaveni terénní pracovníci, aktivisté a výzkumníci, kteří se zabývají ochranou dětí před vykořisťováním. Žádáme respondenty, aby jasně uvedli, zda a do jaké míry souhlasí s použitím a publikováním svých příspěvků naší organizací. Nabízíme rovněž možnost podat svůj příspěvek anonymně - v tom případě nevyplňujte pole kontaktních údajů.

Pro více informací o tom, jak nakládáme s osobními údaji, které jsou nám poskytnuty, si můžete přečíst naše Zásady ochrany soukromí ([Lumos Privacy Policy](#), v angličtině) a zásady ochrany údajů společnosti SuveyMonkey ([SurveyMonkey Privacy Policy](#), v angličtině).

Nedostatek vědomostí v oblasti ústavní péče a vykořisťování dětí

Ve světě roste povědomí o tom, že děti, které jsou v ústavní péči, čelí vyššímu riziku vykořisťování, stejně jako děti, které z ústavů vyjdou. Výzkumy prokázaly, že fyzický, mentální a emocionální vývoj dítěte je díky pobytu v ústavu vážně narušen, díky čemuž se stávají snadněji obětmi vykořisťování. Lidé, kteří se angažují v oblastech ochrany práv dítěte a boje proti obchodování s lidmi, včetně aktivistů a výzkumníků, aktivně hledají způsoby, jak proti tomuto fenoménu bojovat, ať už v praxi či na úrovni právních norem a změn politiky v dané oblasti. Toto zahrnuje i fenomény, jakými jsou *dobrovolnická turistika* anebo mezinárodní financování.

Vztah mezi ústavní péčí a obchodováním s lidmi je komplexní a rozmanitý. V obecné rovině je možno rozlišit čtyři základní typy (nebo cykly) obchodování s lidmi v kontextu ústavní péče o děti:

- Skutečné nebo domnělé dětské oběti vykořisťování, stejně jako děti migrantů oddělené od svých rodin, jsou umisťovány v ústavech, a to za účelem dalšího vykořisťování, které může mít mnoho různých forem, včetně fenoménu tzv. "obchodování se sirotky"
- Děti jsou obchodovány ven z ústavů za účelem vykořisťování, a to nejrozličnějšími způsoby
- Dětské oběti vykořisťování jsou posílány (zpět) do ústavů
- Děti, které prožily část života v ústavech, se stávají oběťmi vykořisťování

Způsoby vykořisťování zahrnují minimálně: nucené práce, žebrotu, sexuální vykořisťování, ilegální adopci, domácí otroctví, využívání k trestné činnosti anebo odstraňování orgánů.

I když se problém vztahu ústavní péče a vykořisťování dětí dostává čím dál více do povědomí lidí po celém světě, a to jak ve tvorbě politiky na mezinárodní úrovni, tak i v oblasti praxe, prosazování zájmů, výzkumu a financování, je zde pořád velmi omezená představa o tom, jak je tento jev rozšířen a jak se konkrétně projevuje. Tento nesoulad vytváří z vykořisťování tichou, celosvětově trpěnou nespravedlnost. Organizace Lumos si vytyčila za cíl zaplnit tato bílá místa, přičemž se hodláme soustředit na pět základních bodů:

1. Míra, struktura a dynamika vykořisťování (včetně rekrutování dětí, jejich přepravy, ukrývání, přijímání za účelem vykořisťování, to vše v kontextu organizací ústavní péče)
2. Citlivá místa a rizika v případech konkrétních dětí a jejich rodin
3. Příčiny (jako například dobrovolnická turistika a financování)
4. Negativní a jiné dopady institucionalizace a vykořisťování na děti
5. Nejvhodnější formy boje proti vykořisťování v oblasti praxe, politiky, právních norem a systémové intervence

Několik vět o organizaci Lumos

Naši organizaci založila J. K. Rowlingová v roce 2005 a její jméno je odvozeno od kouzla, kterým se v Harry Potterovi přivolávalo světlo. Zaměřujeme se na celosvětový boj proti umisťování dětí v ústavech. Snažíme se porozumět hlavním příčinám odloučení dětí od rodin a bojovat proti nim, ať už se jedná o obchodování s lidmi, chudobu nebo diskriminaci. Snažíme se o transformaci systémů péče v různorodých prostředích a kontextech. Naše oddělení pro sběr podkladů vytváří informační a důkazní základ pro změnu praxe a politiky péče o dítě, a to v mnoha oblastech a v celosvětovém měřítku. Toto oddělení, společně s týmem pro boj proti obchodování s lidmi, modernímu otroctví a dobrovolnické turistice, provádí výzkum na poli vztahů mezi obchodováním s lidmi a institucemi ústavní péče o děti. Roste tak celosvětová vědomostní základna, jejíž důležitou součástí je i tato výzva k poskytnutí svědectví.

Kontakt

Pokud máte nějaké další otázky nebo připomínky k naší výzvě, kontaktujte nás, prosím, na tomto e-mailu: callforevidence@wearelumos.org.